

PRZEMOC W RODZINIE

Stosowanie przemocy wynika najczęściej z niemożności rozwiązywania przez ludzi problemów swojego życia, niemożności kochania innych, nieumiejętności zrealizowania własnych możliwości. nie mogąc kochać, człowiek zaczyna poniżać innych ludzi i sprawiać im ból.”

Erich Fromm

CO TO JEST PRZEMOC W RODZINIE?

Przemoc to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiej osoby lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych.

Przemoc w rodzinie to działanie:

- Intencjonalne i skierowane przeciwko innym członkom rodziny - to zamierzone działanie lub zaniechanie mające na celu całkowitą kontrolę nad ofiarami;
- Naruszające prawa i dobra osobiste ofiar – sprawca wykorzystując swoją przewagę narusza podstawowe prawa człowieka np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku;
- Wykorzystujące wyraźną asymetrię sił – ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy;
- Powoduje ból i cierpienie – sprawca narusza zdrowie i życie ofiar na poważne szkody, co powoduje, że ofiary mają mniejszą zdolność do samoobrony;

RODZAJE PRZEMOCY:

- **Przemoc fizyczna** – to wszelkiego rodzaju działania bezpośrednio z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi a także użycie broni.
- **Przemoc psychiczna** – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągle krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie.

- **Przemoc seksualna** – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.
- **Przemoc ekonomiczna** – prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.
- **Zaniedbanie** – ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

NAJBARDZIEJ TYPOWE FORMY I OZNAKI PRZEMOCY W RODZINIE:

- groźby i wyzwiska,
- bicie, kopanie, szarpanie, policzkowanie, duszenie,
- wypędzanie z domu,
- usiłowanie zabójstwa,
- poważne uszkodzenia ciała,
- sprowadzanie do domu alkoholików i prostytutek,
- zmuszanie do uwłaczających posług,
- zmuszanie do współżycia seksualnego w obecności dzieci,
- niszczenie sprzętów domowych lub sprzedawanie ich w celu zakupu alkoholu lub narkotyków.
- zamienianie drobnych zająć w wielkie kłótnie
- niszczenie rzeczy, które są Twoją własnością
- groźenie, że skrzywdzi Ciebie i Twoje dzieci lub innych członków rodziny,
- obwinianie Cię za to, że Cię bije, a następnie obiecuje, że to się więcej nie zdarzy,
- kontrolowanie Ciebie i innych członków rodziny,

Jeżeli w Twoim życiu występuje lub wystąpiła jedna lub więcej z wymienionych powyżej oznak, istnieje duże prawdopodobieństwo, że **doznajesz przemocy w rodzinie**. Rozważ czy jesteś bezpieczna w swoim domu.

Nie lekceważ tego i zwróć się o pomoc do instytucji niosących pomoc rodzinom znajdującym się w kryzysie.

NADUŻYWANIE ALKOHOLU A PRZEMOC DOMOWA:

Przemoc domowa bardzo często związana jest z nadużywaniem przez sprawcę przemocy alkoholu. Osoby znajdujące się w stanie nietrzeźwości tracą samokontrolę i mogą zachowywać się w nieprzewidywalny sposób. Częste spożywanie alkoholu prowadzi do nasilenia się zachowań agresywnych. Nawet osoba uznawana normalnie za spokojną i opanowaną w stanie upojenia alkoholowego może stosować przemoc niszcząc swoją rodzinę. Uzależnienie sprawcy przemocy od alkoholu nie jest okolicznością łagodzącą. To sam sprawca wprowadzając się w stan nietrzeźwości jest w pełni odpowiedzialny za swoje czyny. Należy pamiętać, że uzależnienie od alkoholu wywiera zły wpływ nie tylko na osobę która pije, ale stanowi poważne zagrożenie dla innych członków rodziny.

Życie z alkoholikiem może doprowadzić do współuzależnienia. Stan taki jest bardzo niebezpieczny, gdyż podtrzymuje picie i utrudnia wyjście z nałogu. Zarówno osoby uzależnione jak i współuzależnione wymagają specjalistycznej pomocy terapeutycznej. Nie jest łatwo przyznać się, że w rodzinie występuje problem alkoholu i przemocy. Wstyd, że w rodzinie ma się kogoś kto pije i terroryzuje swoich bliskich, obawa przed reakcją otoczenia, strach przed zemstą dręczyciela czy nieracjonalne poczucie bycia współwinnym przeszkadza w zwróceniu się po pomoc

FAZY PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy następujące po sobie fazy:

- **Faza narastającego napięcia** – początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe. Przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
- **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdy innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc czy złożyć skargę.
- **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się nie powtórzy. Ofiary zaś wierzą wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego właśnie pragną. I nawet jeśli przed chwilą były gotowe uciec, teraz zostają. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli: z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

PRZEMOC WOBEC DZIECI

Jak rozpoznać dziecko krzywdzone:

Młodsze dziecko:

- zaczyna mieć trudności z nauką
- oceny są coraz gorsze, mimo iż dziecko ślęczy nad książką
- jest stale smutne, zmartwione, załężnione, rano protestuje, gdy ma iść do szkoły, wieczorem nie chce iść spać, unika uczestniczenia w aktywnościach właściwych dla wieku
- jest hiperaktywne, ma niepokój ruchowy, nie wytrzymuje spokojnej zabawy
- jest coraz bardziej nieposłuszne i agresywne, zachowuje się prowokująco
- ma częste napady złości, bez związku z sytuacją

Dziecko starsze i nastoletnie

- ma wyraźnie gorsze wyniki w nauce
- sięga po alkohol i/lub narkotyki
- przestaje sobie radzić z normalnymi problemami i codziennymi zajęciami
- wyraźnie zmienia rytm snu i czuwania i/lub nawyki jedzeniowe
- skarży się na dolegliwości fizyczne
- lekceważy autorytety
- nie respektuje praw innych osób, co wiąże się, lub nie, z agresywnymi zachowaniami
- wagaruje
- dopuszcza się kradzieży i aktów wandalizmu
- panicznie boi się przytyć, niezależnie od tego, czy ma nadwagę czy nie
- ma częste napady złości
- ma symptomy depresji, objawiające się długotrwałym obniżeniem nastroju, ogólnym zniechęceniem, często towarzyszy temu brak apetytu, objawy bezsenności, myśli o śmierci

DZIECKO MALTRETOWANE FIZYCZNIE:

OBJAWY SOMATYCZNE	ZACHOWANIE
- objawy urazów ciała - liczne uszkodzenia skóry	- Unikanie kontaktów z dorosłymi

<ul style="list-style-type: none"> - siniaki, pręgi po uderzeniach - ślady po oparzeniach - złamania, skręcenia niezgodne z opisywanym wypadkiem - skaleczenia ust, warg, dziąseł, oczu - ślady po wyrwanych włosach - obrzęki w okolicy brzucha, wymioty - ślady uderzeń wskazujące na bicie przez dorosłych - obecność uszkodzeń skóry po weekendach i nieobecnościach w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> - zachowania nieadekwatne do wieku - zachowania ekstremalne (agresja, izolacja) - niechęć powrotu do domu - niska samoocena - noszenie ubrań zakrywających kończyny nawet w upalne dni - wyrażanie lęku przed rodzicami
---	--

DZIECKO KRZYWDZONE EMOCJONALNIE:

OBJAWY FIZYCZNE	ZACHOWANIE
<ul style="list-style-type: none"> - zwykle nie występują żadne objawy - opóźnienie wzrastania i rozwoju - zaburzenia mowy - objawy fizycznego maltretowania 	<ul style="list-style-type: none"> - niska samoocena - ssanie palca, kołysanie się, moczenie nocne - zaburzenia snu - zachowanie „dorosłe” (opiekowanie się rodzeństwem) - zachowanie antyspołeczne - opóźnienie rozwoju emocjonalnego i intelektualnego - zachowania ekstremalne (agresja, uległość) - depresja - próby samobójcze lub ich demonstrowanie

DZIECKO KRZYWDZONE SEKSUALNIE:

OBJAWY FIZYCZNE	ZACHOWANIE
<ul style="list-style-type: none"> - dyskomfort w czasie siedzenia i chodzenia - objaw urazów i uszkodzeń w okolicy ust - obecność wydzieliny w pochwie lub jej stan zapalny - zasinienie, obrzęk, otarcia naskórka w okolicy narządów płciowych i na 	<ul style="list-style-type: none"> - niska samoocena - zmiany w sposobie leczenia - nieuzasadnione nowe lęki - zaburzenia snu - zmiana osobowości (wrogość, agresja, nadmierna uległość) - depresja - niepowodzenie w szkole

<p>wewnętrznej powierzchni</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaburzenia oddawania moczu - ciąża 	<ul style="list-style-type: none"> - ucieczka - wycofywanie się z kontaktów społecznych złe relacje z rówieśnikami - poziom wiedzy o seksie wyszukany i nieadekwatny do wieku - wyzywające zachowanie, nasilone kontakty seksualne, prostytutka - używanie środków odurzających - próby samobójcze lub ich demonstrowanie
--	---

ZANIEDBYWANIE DZIECKA:

OBJAWY FIZYCZNE	ZACHOWANIE
<ul style="list-style-type: none"> - głód, odwodnienie - zaniedbywania w zakresie higieny ciała - próchnica zębów, zły stan higieny jamy ustnej - nieodpowiednie do pogody i rozmiarów ciała dziecka ubranie , odzież brudna, stale znoszona - stałe zmęczenie apatia - niezaspokojone potrzeby fizyczne i zdrowotne - zarażenie pasożytami, wszawica - liczne uszkodzenie skóry, owrzodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> - wczesne przychodzenie i późne wychodzenie ze szkoły - częste zasypianie w klasie. Prośzenie o jedzenie lub jego kradzież - zachowanie zbliżone do dorosłych „pseudodojrzałość” (opiekowaniem się rodzeństwem) - zachowania przestępcze - używanie alkoholu lub narkotyków